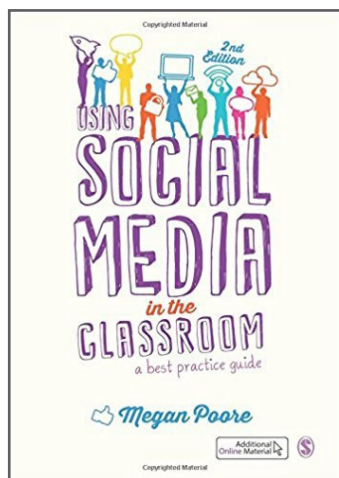

Using Social Media in the Classroom: A Best Practice Guide.

บทวิจารณ์หนังสือ
Book Review

โดย

ฐิติ คำหอมกุล¹

Thiti Khamhomkun

Poore, Megan. (2016). *Using social media in the classroom: A best practice guide* (2nd ed.). Washington DC: SAGE. 298 p. illus.

การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารปัจจุบันทำให้เกิดสื่อสังคม (Social media) ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้สถาบันการศึกษาตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและนำมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมของผู้เรียน และผู้สอนจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผ่านการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เรียกว่า สื่อสังคม

หนังสือ “Using Social Media in the Classroom: A Best Practice Guide” หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า “การใช้สื่อสังคมในชั้นเรียน: คู่มือปฏิบัติที่เป็นเลิศ” มีเนื้อหาแนวคู่มือที่ขยายความเข้าใจของผู้สอนเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการนำสื่อสังคมใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติที่โดดเด่นและการเลือกใช้สื่อสังคมแต่ละประเภทเพื่อนำมาประยุกต์กับการเรียนการสอน ตลอดจนการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning กล่าวคือ กล่าวแสดงออก และสอดคล้องกับคุณสมบัติของการเป็นพลเมือง 4.0

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน มีจำนวน 18 บทย่อย โดยส่วนที่ 1 “Getting Started: The Essentials” กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อสังคมในชั้นเรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคม เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้าน Social Constructivism การเรียนแบบ Active Learning การเรียนแบบสืบสอบ และทฤษฎีหลักการสอน (Pedagogy) เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานของการใช้สื่อสังคมในชั้นเรียน การให้ความหมายของการเรียนแบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist-based) ที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการนำประสบการณ์

¹ อาจารย์ประจำ โปรแกรมสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: Lecturer in Information Studies Program, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, E-mail: thiti.k@g.swu.ac.th

หรือสิ่งที่พบเห็นของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมหรือสารสนเทศใหม่ที่รับมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ในบทนี้ยังให้คำอธิบาย ความหมาย ขอบเขต และจุดมุ่งหมายของสื่อสังคม บทบาทของสื่อสังคมต่อการเรียนการสอน ความเป็นไปได้ของการออกแบบ การเรียนการสอนโดยการใช้สื่อสังคมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอน รวมไปถึงมุมมองของการใช้สื่อสังคมและวิธีนำเอาแนวปฏิบัติ มาใช้ในการสอน และมีการอธิบายถึงสื่อสังคมประเภทต่าง ๆ ว่า สื่อสังคมแบบใดจะเหมาะสำหรับการนำมาใช้ในการเรียน การสอน เช่น หากต้องการให้ผู้เรียนรู้จักการระดมสมอง (Brainstorming) ผู้สอนอาจเลือกเครื่องมือ เช่น Mindmapping, Skype, VOIP, twitter, โปรแกรม Instant Messenger เป็นต้น รวมถึงการสำรองข้อมูลสำหรับใช้ในการเรียนการสอน และการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในกรณีที่ผู้เรียนมีคำถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคม

ส่วนที่ 2 “Social Contexts” ส่วนนี้จะอธิบายเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับสูง หรือ “Digital Native” วิธีของผู้เรียนต่อการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ในบทนี้จะมุ่งเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับผู้สอนต่อการ ใช้ สื่อสังคมกับผู้เรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนต่อการ ใช้ สื่อสังคม ซึ่งจะครอบคลุมในเรื่องของการรู้ดิจิทัล (Digital literacy) โดยมีตัวอย่างแบบประเมินทางด้านความรู้ดิจิทัลสำหรับผู้ สอนนำไปปรับใช้เพื่อการประเมินผู้เรียน นอกจากนี้ การเรียนในรูปแบบนี้ ถือเป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ (New learning) เพราะการรู้ดิจิทัลของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้รูปแบบใหม่นี้ ปัญหาหนึ่งของการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อสังคม คือ ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital divide) ที่หนึ่งสื่อเล่มนี้ชี้ประเด็นที่ผู้สอนควรตระหนักถึงปัญหาจากการที่ผู้เรียนบางคน บกพร่องทักษะความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) และประเด็นการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) ที่ชี้ว่าการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มีความแตกต่างจากการกลั่นแกล้งโดยทั่วไป โดยเป็นการคุกคามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่อ ผู้ถูกกระทำจนส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ รวมทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงบนโลกออนไลน์ เช่น การปกป้อง ความเป็นส่วนตัว การละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 “The ‘Big Four’” ส่วนนี้จะกล่าวถึงสื่อสังคมสำคัญที่ขับเคลื่อนรูปแบบการเรียนการสอน เช่น บล็อก (Blog) วิกี (Wikis) เครือข่ายสังคม (Social Networking) พอดแคสต์ และสื่อเสียงต่าง ๆ (Podcasting and music) เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้ จัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนแบบต่อเนื่องระยะยาว เช่น การทำ โครงการตั้งแต่การเริ่มต้นจนจบโครงการ การเรียนการสอนตามปกติจนจบหลักสูตร เป็นต้น เนื่องจากเครื่องมือแต่ละ เครื่องมือจะมีคุณสมบัติที่สนับสนุนต่อการส่งเสริมทักษะแตกต่างกัน เช่น ผู้สอนเลือกบล็อกเพื่อฝึกทักษะการเขียนแก่ผู้เรียน โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาหรือประเด็นคำถามใส่ไว้ในบล็อก และให้ผู้เรียนเขียนแสดงทัศนะของตนต่อกรณีศึกษาหรือคำถาม นั้น เป็นต้น ในบทนี้ยังให้ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนผลงานของผู้เรียน เช่น ความถูกต้องของข้อความ เนื้อหา และไวยากรณ์ การเขียน เป็นต้น นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือเครือข่ายสังคมในการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม (Group-based learning) มีการแบ่งปันข้อมูล ทัศนะ และความรู้ในกลุ่มหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันมีเครื่องมือเครือข่ายสังคมที่หลากหลาย เช่น Edmodo, Elgg, Ning.com เป็นต้น นอกจากนี้การใช้พอดแคสต์เป็นสื่อมีเดียเดียวที่ช่วยการเรียนรู้เพิ่มเติมนอก ชั้นเรียน รวมทั้งใช้เว็บไซต์แบ่งปันวีดิทัศน์ เช่น Youtube, dailymotion เป็นต้น โดยผู้เรียนสามารถค้นหาปัญหาและ คำตอบด้วยตนเองผ่านสื่อมีเดียมีเดียดังกล่าว

ส่วนที่ 4 “Enrich Your Practice” กล่าวถึงการนำเอาสื่อสังคมไปใช้ให้ดีขึ้น โดยในบทนี้กล่าวถึงเทคโนโลยี สื่อสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น Infographic ที่เป็นสื่อทัศน์ (Visual media) รูปแบบหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งคุณประโยชน์ ของสื่อทัศน์ คือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตภาพ สามารถเข้าใจและตระหนักต่อสารสนเทศที่ต้องการสื่อได้ง่าย และช่วยให้เกิด ทักษะการรู้ที่หลากหลาย (Multi literacies) ซึ่งการสร้างสื่อทัศน์นี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงลิขสิทธิ์ของภาพและสัญญาอนุญาต ครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons) ที่เป็นสิ่งสำคัญมากในปัจจุบัน นอกจากนี้โปรแกรมโต้ตอบข้อความแบบ ทันที (Instant messaging) ซึ่งส่งเสริมการสื่อสารแบบประสานเวลา (Synchronous) ช่วยให้ผู้สอนกับผู้เรียน และ

ผู้เรียนกับผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทันที ทุกที่ ทุกเวลา และประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งคุณสมบัติในปัจจุบันของเครื่องมือนี้ คือ สามารถแบ่งปันไฟล์ซึ่งกันและกันได้ และสื่อสารโดยการเห็นภาพของทั้งสองฝ่ายผ่าน Web camera ส่วนเว็บไซต์บุ๊กมาร์ก (Book Marking) มีคุณสมบัติในการบันทึกและจัดการแหล่งข้อมูลสารสนเทศในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียน (Web-based materials) นอกจากนี้ เครื่องมืออื่น ๆ เช่น การใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) เช่น BBubl.us เป็นต้น ที่ให้ผู้เรียนสามารถเขียนแผนผังความคิดร่วมกัน และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในชั้นเรียน

กล่าวโดยสรุป หนังสือเรื่อง “Using Social Media in the Classroom: A Best Practice Guide” เป็นหนังสือสำหรับอาจารย์ผู้สอนในทุกระดับการศึกษา โดยให้แนวทางในการนำสื่อสังคมเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนการสอนด้วยเนื้อหาที่อธิบายเข้าใจง่าย และมีตัวอย่างสื่อสังคมที่ทันสมัย ทำให้การนำเอาสื่อสังคมไปปรับใช้ในชั้นเรียนมีความเป็นไปได้ และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือกันผ่านสื่อสังคม (Collaboration Learning) รวมทั้งส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบคอนสตรัคติวิสม์ ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและสร้างทักษะการเรียนรู้แบบใหม่แก่ผู้เรียน